

Laborator participativ

Cu tine, pentru tine! Vocea ta contează!

Manifest pentru participarea copiilor și tinerilor

Proiect derulat de:

SOS SATELE
COPILOR

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă

Material realizat cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org

**Laborator
participativ**

Cu tine, pentru tine! Vocea ta contează!

Manifest pentru participarea copiilor și tinerilor

Mesaje construite de copii și tineri în cadrul proiectului:

*Laborator participativ: capacitate și advocacy pentru implicarea tinerilor în
construcția politicilor și programelor sociale adresate lor*

De ce acest Manifest ?

Participarea este un drept fundamental! În ianuarie 2021, SOS Satele Copiilor Internațional a publicat un ghid cuprinzător privind modul și pașii ce trebuie urmați pentru ca toate organizațiile membre SOS Satele Copiilor să implementeze dreptul la participare al tuturor copiilor și tinerilor din programele noastre.

Vocea tinerilor SOS este cea care a definit, la nivel global, ce înseamnă participarea:

“Participarea tinerilor nu este un tratament de lux pe care îl pretindem, ci un aspect extrem de important în munca cu tinerii. Știm că participarea tinerilor nu înseamnă ca tinerii să obțină întotdeauna ceea ce își doresc. Înseamnă o împărțire a puterii între tineri și adulți, cu privire la decizii mai mult sau mai puțin importante, în funcție de vârsta și gradul nostru de maturitate. Atunci când ne respectați și susțineți dreptul de a participa, ne putem dezvolta personalitatea și putem îmbunătăți relația cu adulții și persoanele de îngrijire. În final, participarea tinerilor ne va ajuta să ne bazăm pe noi înșine și să devenim independenți. Iar acest lucru înseamnă și că: Programele SOS vor fi mai bune.”

Principiile internaționale ne-au ghidat într-un demers participativ de cercetare prin care, împreună cu tineri din programele noastre, am analizat care sunt nevoile de participare ale acestora, dar și care sunt posibilele piedici. La final am preluat recomandările tinerilor și le-am compilat într-un manifest adresat adulților din preajma lor, despre cum putem, împreună, să construim cel mai potrivit context pentru ca dreptul copiilor de a se exprima în toate domeniile ce le afectează viața, să fie respectat.

La crearea acestui Manifest au contribuit semnificativ Andreea, Dana, Elena, Ioan, Felicia și Mihai, alături de cinci specialiști din programele de îngrijire alternativă și de întărire a familiei ale SOS Satele Copiilor România. În plus, tinerii din grupul de lucru au organizat 17 interviuri despre participare cu alți tineri din programele noastre. Analiza răspunsurilor din interviuri și experiența tinerilor stau la baza construcției acestui document.

Mulțumirile noastre merg atât către echipa de proiect, dar mai ales către munca tinerilor membri în grupul consultativ al Proiectului Laborator Participativ: Andreea, Dana, Elena, Felicia, Ioan și Mihai! Tot ei au rezumat informațiile adunate de la colegii lor sub sloganul: Cu tine, pentru tine! Vocea ta contează!

Ce ne-au spus tinerii despre participare?

CUVINTE CHEIE EXTRASE DIN INTERVIURI

ÎMPREUNĂ

LUCRU ÎN ECHIPĂ

ÎNCREDERE

ECHILIBRU

MOTIVARE

SPRIJIN

COLABORARE

ASCULTARE

SCHIMBARE

PARTENERIAT

IMPLICARE

EGALITATE

COMUNICARE

Ce ne-au spus tinerii despre participare?

1.

Atunci când vor să se consulte cu cineva despre luarea unor decizii, tinerii merg către prieteni, familie sau persoane de îngrijire.

Nu întotdeauna tinerii simt nevoia să apeleze la adulți din jurul lor pentru a se consulta cu aceștia în luarea deciziilor. Uneori preferă să apeleze la prieteni de vârstă apropiată sau să își ia deciziile singuri, chiar dacă există riscul să nu ia decizia cea mai potrivită.

Atunci când aleg să se consulte cu cineva, aleg să vorbească cu persoanele din mediul de viață familial.

„M-am consultat cu consilierul meu, cu mama am stat foarte mult de vorbă, că aveam foarte multe opțiuni. Și ea îmi tot zicea, la toate ești bun. Dar eu voiam doar una sa-mi zică. Și cu B., cel mai bun prieten.”

„Nu m-am consultat cu nimeni. Pur și simplu m-am gândit dacă mă ajută cu ceva aceste lucruri și atât. Nu am cerut ajutorul nimănui.”

2.

Cele mai abordate teme de participare în care tinerii se simt incluși sunt cele care țin de alegeri individuale legate de parcursul educațional și profesional.

Tinerii consideră că alegerile importante unde au nevoie de sprijinul adulților sunt mai ales cele legate de parcursul școlar, alegerea facultății, sau găsirea unui loc de muncă.

„De exemplu a fost alegerea facultății, când am avut nevoie în mod expres de sprijin, pentru că eram nehotărât, sau cu frică, pentru că nu intru unde îmi doresc și atunci am cerut ajutorul consilierului meu personal și m-a ajutat astfel încât să îmi dau seama ce îmi doresc să fac cu viitorul meu și să pot alege cât mai înțelept, astfel încât să nu regret după ceva timp.”

3. Un motiv al participării reduse a tinerilor la luarea deciziilor la nivelul organizației este faptul că nu știu că se pot implica și cum ar putea să o facă.

Întrebați despre schimbări pe care au încercat să le aducă la nivelul organizației, tinerii care nu au interacționat până acum cu o instanță de participare de tip Consiliu tinerilor, au oferit răspunsuri ezitante. Participarea nu se produce spontan, dacă nu există un spațiu dedicat ei și suficientă pregătire și informare a tinerilor.

„Nu m-am gândit niciodată că pot încerca să schimb ceva.”

„Nu am încercat să fac nicio schimbare la nivelul organizației. Chiar nu știu de ce.”

4. Un alt motiv principal de demotivare a tinerilor să ia parte la decizii este că nu tot timpul pot determina care a fost impactul implicării lor.

Acolo unde există spații de participare și de exprimare a ideilor, dacă nu sunt și spații în care tinerii pot produce schimbare în mod real, atunci ele pot chiar să ducă la renunțare, abandon, demobilizare din partea tinerilor.

„Pe tineri cred că i-ar motiva foarte tare ca atunci când își spun deciziile sau lucrurile care ar vrea să fie schimbate din punctul lor de vedere, cumva să și fie ascultate și să se producă o schimbare. Cumva cred că asta i-ar motiva foarte tare să se implice.”

„Dacă se zice ceva în Consiliu și apoi nu se respectă, consiliile se fac degeaba, părerea mea.”

Ce ne-au spus tinerii despre participare?

5.

Participarea copiilor și tinerilor la luarea deciziilor este, în primul rând, un proces de creștere pentru ei.

Pentru copii și tineri, beneficiile participării sunt: câștigă încredere în ei, învață să socializeze, să comunice și să argumenteze, învață să ia deciziile potrivite pentru ei. Dacă aleg să nu se implice în procesul de luarea a deciziilor, copiii și tinerii pot rămâne nemulțumiți de faptul că deciziile au fost luate pentru ei și asta le poate afecta încrederea și imaginea de sine.

„Pe plan emoțional, am încercat să mă descopăr pe o perioadă foarte lungă și am avut nevoie de suport non-stop și am primit, atât din partea adulților cât și a copiilor, ceea ce cred că m-a ajutat foarte mult să fiu atât de relaxat în toate situațiile și să îmi spun punctul de vedere atunci când este nevoie. ”

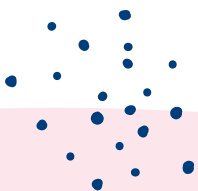
6.

Implicarea copiilor și tinerilor în luarea deciziilor contribuie la construirea relațiilor pozitive între adulți și copii, între copii și organizația din care fac parte.

Beneficiile participării pentru adulți și pentru organizație sunt: construirea unor relații de încredere adulți-copii, propunerea de programe și proiecte care sunt relevante dorințelor și nevoilor copiilor și tinerilor. În plus, implicarea copiilor și tinerilor în procesele de decizie la nivel de organizație poate să le construiască acestora o imagine pozitivă asupra organizației și un sentiment pozitiv de apartenență pe termen lung.

„Am participat în foarte multe proiecte în care mi s-a cerut părerea sinceră și mi-am spus-o, astfel încât să putem ajuta atât copiii, cât și adulții, să aibă o comunicare mult mai ușoară... fără să am impresia că se supără adultul respectiv, sau mă critică, sau chestii de genul. ”

„Încrederea să fie sinceră și să vină de la sine. Comunicarea e importantă. Și pe baza la comunicare se creează relația de prietenie, apoi încredere reciprocă. Că fără încredere nu poți să te deschizi foarte mult unei persoane. ”

7.

Tinerii au nevoie ca părerile lor să fie ascultate și să fie luate în serios de către adulții din jurul lor.

Tinerii spun că au nevoie ca părerile lor să fie ascultate în mod real și, mai ales, luate în serios și nu contrazise. Au nevoie să simtă că își pot spune în mod liber opinia, fără a fi judecați pentru ceea ce gândesc.

„O participare pentru mine eficientă ar fi fost o participare în care participanții nu s-ar fi simțit stresați sau presați într-o anumită formă și nici închiși în ei pentru că le este frică să nu spună ceva pentru că ar putea spune nu știu cine “vezi că nu ai zis corect sau nu ar trebui să spui asta.”

„Dacă de exemplu tu te duci la el să-i povestești și tu vezi că nu ascultă și spune că nu vrea, normal că nu o să te atașezi de acea persoană. Eu nu pot să mă atașez de o persoană care țipă la mine sau care nu îmi oferă atenția când vorbesc cu ea. Pentru că pentru mine e ceva important ce vreau să îi spun.”

8.

Adulții trebuie să investească timp și resurse în a sprijini participarea tinerilor la luarea deciziilor.

Adulții pot sprijini mai bine implicarea tinerilor prin informarea acestora despre toate opțiunile posibile și cântărirea, împreună cu ei, a beneficiilor și riscurilor pentru fiecare din opțiuni. Uneori, timpul redus, lipsa informațiilor suficiente poate să îi facă pe adulți să prefere să recomande o singură opțiune, cea pe care o consideră ei, din experiența lor, cea mai potrivită.

„Să nu privească totul general. Să nu se gândească, dacă la altul a mers, la mine sigur merge la fel. Ar putea să personalizeze, în funcție de cine vorbește.”

„Adulții ar trebui să le arate adolescenților care este binele și care este răul și împreună să decidă dacă adolescentul vrea să facă un lucru să se consulte cu adultul. Și adultul să îi dea o părere de care adolescentul ar trebui să țină cont într-un fel sau altul.”

Ce ne-au spus tinerii despre participare?

9.

Copiii și tinerii își doresc ca în procesul de luare a unor decizii să fie implicați în mod egal cu adulții.

Sistemele culturale și valorice în care ne construim ca adulți ne influențează modul în care ne raportăm la copii și tineri. Uneori adulții consideră că lipsa de experiență și expertiză a copiilor poate fi un dezavantaj în luarea unor decizii potrivite pentru ei. Prin urmare vor avea tendința să facă ei alegeri în locul copiilor. La nivel organizațional acest aspect se traduce prin stabilirea direcțiilor și priorităților strategice fără ascultarea vocii copiilor și tinerilor.

„Să fie o implicare care să fie mai prietenoasă. Nu de tipul șef-copil. Sub formă că, „eu iau deciziile deci voi trebuie să faceți ca mine. Chiar dacă voi spuneți corect, eu pentru că sunt șeful, trebuie să faceți ca mine.”

„Adulții ar trebui să ia în calcul și ideile tinerilor. Pentru că de multe ori, chiar dacă nu sunt cerute adolescenții mereu vin cu o idee. Ar trebui să se ia în calcul pentru că suntem destul de creativi noi ca adolescenți și cred că am putea să schimbăm foarte multe lucruri dacă chiar am încerca. Ar trebui să își dea seama că adolescenții, deși sunt mult mai mici decât adulții, ca și vârstă, pot să se implice la fel de mult ca ei.”

10.

O barieră în participarea copiilor și tinerilor la luarea deciziilor este lipsa timpului.

Copiii și tinerii investesc foarte mult timp în activități educaționale (program școlar, meditații, cursuri). În cazul tinerilor, peste responsabilitățile școlare se adaugă și responsabilități profesionale timpurii. Toate acestea fac dificilă implicarea lor în ateliere, întâlniri, instanțe de participare în care vocea lor să se facă auzită suficient de tare.

„Pe mine sincer nu m-ar motiva nimic să fac parte dintr-un consiliu. Deoarece consider că mi-ar ocupa timpul degeaba pentru că am foarte multe activități de făcut la liceu și în afara liceului.”

Mesaje cheie ale tinerilor către adulți

Mesaje cheie ale tinerilor către adulți

---

1. NOI, TINERII, AVEM NEVOIE DE ÎNCREDERE. PUTEȚI SĂ NE SPRIJINIȚI PENTRU A NE MOTIVA!

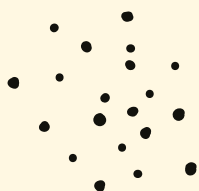
1. Dacă ne consultați în luarea deciziilor și ne arătați că părerea noastră este importantă pentru voi și pentru organizație, atunci vom căpăta mai multă încredere în noi, ne vom deschide mai mult, ne vom exprima părerile mai mult și vom fi motivați să participăm la schimbare.

2. NE DORIM SĂ NE DEZVOLTĂM ȘI PENTRU ASTA AVEM NEVOIE SĂ FIȚI ALĂTURI DE NOI!

2. Tinerii au nevoie să se descopere, să se cunoască mai bine, să știe cum să se raporteze la lumea din jurul lor. Atunci când adulții îi sprijină și îi încurajează sincer în acest proces de auto-descoperire, aceștia se transformă în viitori adulți încrezători și activi.

3. DRAGI ADULȚI, CONTINUAȚI SĂ NE LUAȚI ÎN SERIOS. ASTA NE FACE SĂ NE SIMȚIM EGALI!

3. Tinerii își doresc să fie tratați de la egal la egal atunci când se consultă cu adulții despre decizii importante pentru ei, pentru comunitatea din care fac parte sau pentru organizația care îi sprijină. Atunci când adultul reușește să își împartă puterea de decizie cu tinerii sau copiii pe care îi are în grijă sau alături de care lucrează, aceștia se vor simți împuterniciți. Tinerii sunt experții propriilor lor vieți.

4. NOI, TINERII, PUTEM CONTRIBUI LA SCHIMBARE! VOI, ADULȚII, NE PUTEȚI ÎNVĂȚA CUM!

4. Atunci când ne consultați în legătură cu o decizie importantă pentru noi sau pentru comunitatea din care facem parte, este important să știm că părerea noastră a produs o schimbare. Arătați-ne cum ne putem implica în crearea acestei schimbări, arătați-ne că ce propunem noi prinde viață. Dacă schimbarea propusă de noi nu este posibilă, avem nevoie să ne explicați de ce și vom înțelege!

5. ARATĂ-MI CĂ PĂREREA MEA CONTEAZĂ, IMPLICÂNDU-MĂ ÎN DECIZIILE TALE!

5. Atunci când ne cereți părerea și o aveți în vedere în luarea unor decizii mai mult sau mai puțin importante pentru organizație sau comunitate, creșterea șanselor ca programele pe care le propuneți pentru noi să fie relevante și să răspundă cu adevărat nevoilor noastre.

6. TINERII VOR SĂ VORBEASCĂ DESPRE NEVOI ȘI PROVOCĂRI! DAȚI-NE VOIE SĂ LUCRĂM ÎMPREUNĂ ÎN ACEST PROCES AL SCHIMBĂRII!

6. Suntem capabili să înțelegem că participarea la luarea deciziilor nu înseamnă că lucrurile se vor face tot timpul așa cum vrem noi. Ce ne dorim este să avem un spațiu în care să vorbim despre nevoile și îngrijorările noastre și să contribuim, alături de voi, la găsirea celor mai bune soluții.

7. NE DORIM SĂ COMUNICĂM CONSTANT ȘI EFICIENT CU ADULȚII. DE ASTA AVEM NEVOIE SĂ NE PRIVIȚI CA EGALI!

7. Comunicarea sinceră este piatra de temelie a relațiilor dintre copii, tineri și adulți. Dacă ne ascultați, ne arătați încredere atunci vom construi relații pozitive și vom avea curajul și motivația să ne deschidem față de voi!

Mesaje cheie ale tinerilor către adulți

8.

**DRAGI ADULȚI, ÎNCETAȚI
SĂ NE MAI JUDECAȚI! ACEST
LUCRU NE FACE SĂ NE PIERDEM
ÎNCREDEREA ÎN NOI!**

O participare eficientă este atunci când ne simțim ascultați și înțeleși. Dacă părerile noastre sunt contrazise, judecate sau ignorate atunci ne vom pierde încrederea în noi și nu vom mai vorbi deschis despre nevoile și dorințele noastre.

9.

**TOȚI TINERII SUNT CAPABILI
SĂ SE IMPLICE, PENTRU ASTA
TREBUIE SĂ LE ARĂTAȚI
ÎNCREDERE!**

Fiecare copil și tânăr este expert al propriei vieți și este capabil să contribuie la luarea unei decizii importante pentru el. Pentru a-l mobiliza, adulții trebuie să îl informeze despre drepturile și responsabilitățile lui, trebuie să îl asculte sincer, să îi vorbească despre opțiunile care există pentru el, să îl ia în serios și să îi arate că părerea lui contează.

10.

**NU UITAȚI CĂ NOI, TINERII,
SUNTEM PLINI DE RESURSE.
AVEM NEVOIE DE VOI CA SĂ LE
VALORIFICĂM!**

Toți tinerii sunt creativi și pot veni cu soluții noi la multe provocări. Doar pentru că suntem mai mici, nu înseamnă că nu putem avea idei bune. Dacă punem împreună, în dialog, creativitatea noastră și expertiza voastră, vom construi relații de încredere autentice.

11.

**TOȚI TINERII SUNT CAPABILI
SĂ ADUCĂ O SCHIMBARE, VOI
ÎI PUTEȚI ÎNCURAJA PRIN A VĂ
IMPLICA ALĂTURI DE EI!**

Dați-ne din timpul și energia voastră și vă vom arăta că și noi dorim să ne implicăm! Atunci când un copil, un tânăr face un pas mic către participare, adultul trebuie să facă un pas de două ori mai mare. Nu uitați că voi sunteți modele pentru copiii și tinerii din jurul vostru!

SOS Satele Copiilor România

<https://www.sos-satelecopiilor.ro/laborator-participativ-capacitate-si-advocacy-pentru-implicarea-tinerilor-in-constructia-politicilor-si-programelor-sociale-adresate-lor/>

Decembrie, 2022

